

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5.
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492

Podružnica Maribor: Grajski trg 7
Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto
98.180, Wien št. 105.241.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Recepti se ne vračajo.

Novo jezikovno pravo na češkem

Na kratko smo že zabeležili, da je vlada češkomoravskega protektorata izdala v soboto novo uredbo o jezikovni praksi na Češkem in Moravskem. Sredi napetega mednarodnega položaja, v katerem je stopila v ospredje splošnega zanimanja Poljska, odnosno ves evropski vzhod in v najnovejšem času tudi Madžarska, odnosno ves podunavski bazen in evropski jugovzhod, je ta novost v češkomoravskem protektoratu vzbudila manjšo pozornost kakor bi jo sicer. Ko svet niha med mirom in vojno in se zdi, da gre v velikem delu Evrope za eksistenčno vprašanje velikega pomena, jezikovna uredba v protektoratu, ki je bila že pred tedni napovedana, ni mogla vzbuditi evropskega zanimanja. To seveda ne pomeni, da bi jo bil svet prezrl. Registrirali so jo vsi večji evropski listi. Zdi se nam potrebno, da z njeno vsebino podrobneje seznanimo tudi našo javnost.

Kakor ugotavlja glavni organ nemške protektoratske oblasti na Češkem in Moravskem »Der Neue Tag«, je bila nova jezikovna uredba pripravljena že 25. julija tega leta, izšla pa je šele sedaj, vendar s prvotnim datumom. Res je, da so listi o njej poročali že tedaj, da si njena vsebina še ni bila v celoti znana. Uredba je izšla po priporočilu protektorja dr. Neuratha, podpisal pa jo je v imenu češkomoravske vlade dr. Klučina. Njena značilnost je predvsem v uvedbi nemškega jezika v občejanju med organi protektorata in rajhovskimi oblastmi, kar velja tudi za vse javne ustanove in njih organe, ter v uvedbi dvojezičnosti v vsem ostalem javnem poslovanju, ne da bi bila posebej predpisana prednost tega ali onega izmed obeh jezikov.

Prva dva člena nove uredbe se nanašata na jezikovno prakso v uradnem občejanju med avtonomnimi organi protektorata in rajhovskimi oblastmi. Občejalni jezik je v tem primeru izključno nemščina. To pa ne velja le za organe protektorata (kakor predsednika protektorata, češkomoravsko vlado in njene organe, parlament itd.), temveč tudi za vse »javne korporacije v protektoratu, njih organe, ustanove in podjetja ter s sodelovanjem protektorata ali njegovih samoupravnih edinec ustvarjena podjetja in ustanove«. Tretji člen odreja uporabo nemščine poleg češčine v vseh aktih uradnega občejanja med organi in javnimi korporacijami protektorata ter oblastmi tretjih držav, v katerih se je doslej uporabljala le češčina, odnosno češčina poleg kakega drugega jezika.

Nadaljnje odredbe se v glavnem tičejo dvojezičnosti. Ta je predpisana predvsem pri upravnih odredbah organov protektorata, namenjenih podrejenim oblastem. V pisnem občejanju čeških protektoratskih organov z onimi podrejenimi oblastmi, javnimi korporacijami in napravami, ki služijo samo nemškemu prebivalstvu protektorata, kakor šole, gledališče itd., odnosno s korporacijami in napravami, ki poslujejo samo v nemškem jeziku, pa je strogo predpisana samo nemščina. Dvojezičnost se nadalje uvaža na vseh (kovinskih in papirnatih) plačilnih sredstvih, pri zunanjih napisih na poslopih, v katerih so nastanjeni organi protektorata, ori vseh ustanovah in podjetjih, ki služijo cestnemu, železniškemu, avtobusnemu, avtomobilskemu, plovnemu in poštnemu prometu, kar velja tudi glede vseh prometnih znakov in drugih znamenj. Tudi vsi uradni pečati protektorata morajo biti odsele dvojezični. V posebnem členu je nato predpisana dvojezičnost pri izdajanju splošno veljavnih pravnih predpisov protektoratskih organov, kar velja tudi za vse izjave, navodila in sporočila teh organov javnosti, kakor po radiu, v filmu itd. Isti predpisi veljajo tudi glede uradnih tiskovin, vendar s pripombo, da naj bodo za splošno uporabo namenjene tiskovine (formularji, navodila, vozni redi itd.) sestavljene v jezikovnem pogledu tako, da odgovarjajo potrebam prebivalstva obeh narodnosti. Prav tako določa čl. 10 uredbe, naj se organi protektorata, ki so namenjeni samo nemškemu, odnosno samo češkemu prebivalstvu, v občejanju navzdol poslužujejo samo nemškega, odnosno samo češkega jezika.

Zanimiva pa je takoj naslednja določba, ki se tiče pisemnih prošenj na organe protektorata. Ako se te prošnje sestavljene v nemškem jeziku, se morajo reševati samo v nemškem jeziku, tudi kadar gre na primer za zaposlitev pri organih protektorata. Le v primeru, ko je ena izmed strank češka, se spet predpisuje dvojezičnost, dočim ni nikjer določbe o uporabi samo češkega jezika, kakor v nemškem primeru. Tudi pri ustnem občejanju, odnosno pri ustnih objavah, kakor na

NA DELU ZA OHRANITEV MIRU

Posredovalna akcija Italije in skandinavskih držav — Nova mirovna akcija visokega komisarja DN v Gdansk u prof. Burckhardta

Pariz, 21. avg. p. Pariški tisk opozarja danes na možnost, da se gdanski komisar Društva narodov, prof. Burckhardt, ponovno odpelje v Berchtesgaden. Te vesti so v zvezi s poročili o prizadevanjih Italije, da bi pomirljivo vplivala na Nemčijo. Komisar Burckhardt je imel, kakor znano, te dni več razgovorov s predsednikom gdanskega senata Greiserjem, ki je pristal mirne ureditve gdanskega vprašanja. Po sestankih v Berchtesgadnu si je pripravil poseben načrt, v katerem je povezal poljske interese z željami, ki mu jih je izrazil Hitler o ureditvi gdanskega vprašanja, ko sta se prvič sestala.

V Gdansk u službeno demantirajo vesti o sobotnem sestanku Greiserja, Chodackega in Burckhardta. Tudi na Poljskem ne kažejo razpoloženja za novo akcijo Burckhardta in Greiserja.

Curih, 21. avg. z. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja uvodnik o mednarodnem položaju, v katerem pravi med drugim: Dosedaj je Hitlerju vedno uspelo pripraviti svoje akcije tako, da je mogel nasprotniku naprti odgovornost za mir, če se nemške zahteve ne izpolnijo, tokrat pa je položaj docela drugačen. London in Pariz odklanjata vsako nadaljnje popuščanje, Nemčija pa na drugi strani s svojimi zahtevami ne more več nazaj, ne da bi pri tem občutno trpel prestiž njenega političnega vodstva. Vprašanje je sedaj, ali bo Hitler kljub temu vztrajal pri svojem stališču, ali pa se bo sprijaznil s mirno ureditvijo obstoječih sporov. Tretjega izhoda ni.

London, 21. avg. z. Za najbolj vznemirjajoč znak v sedanjih mednarodnih napetosti smatrajo v londonskih krogih dejstvo, da so bile z nemške strani postavljene tako drakonske zahteve, da si je težko zamisliti nemški umik, ne da bi pri tem trpel prestiž Hitlerja in Nemčije. V londonskih krogih pričakujejo, da bo že nred nürnberškimi kongresom prišlo do odločitve, dvomijo pa, da bi Nemčija sedaj še popustila. Po poročilih iz Rima je bil z italijanske strani napravljen še skrajni poskus, da se prepreči katastrofa, poročila iz Berlina pa še vedno kažejo na to, da računajo tamošnji merodajni krogi s tem, da bo mogoče naglo streti odpor Poljske, predno bi ji mogli zapadni veleisl priti na pomoč. V Londonu ponovno naglašajo, da so taki računi napačni. Poljsko-angleška pogodba bo v sredo podpisana in s tem je tudi že definitivno določena vloga Anglije in obnem Francije v primeru napada na Poljsko.

Posredovanje Italije

Rim, 21. avgusta. AA. Grof Ciano se je sredi neprizadevanja vrnil iz Albanije, kjer bi moral ostati, kakor je bilo napovedano, do danes zvečer. V Rim je prispel tudi italijanski veleposlanik v Berlinu Attolico, ki je imel takoj po prihodu v navzočnosti grofa Ciana dolg razgovor z Mussolinijem. Splošno prevladuje mnenje, da bo grof Ciano v kratkem sprejel veleposlanike Francije Anglije, Poljske Zedinjenih ameriških držav in Japonske.

London, 21. avg. o. »Daily Mail« poroča iz Rima, da bo zunanji minister Ciano, ki se je že sredi neprizadevanja vrnil iz Albanije, izročil nočjo angleškemu in francoskemu poslaniku Hitlerjev predlog za ureditev vprašanja Gdanska listi list poroča, da bo Hitler govoril o svojem načrtu na kongresu v Tannenbergu in da je Ciano v gotovem pogledu vplival na sestavo Hitlerjevega govora.

Sklicanje rajhstaga?

Dunaj, 21. avg. o. Danes popoldne so se širile vesti, da bo nemški državni zbor sklican že za jutri zvečer in da bo kancelar Hitler podal na seji senzacionalno izjavo. Vesti do večera še niso bile potrjene.

Resna presoja položaja v Berlinu

London, 21. avgusta. b. »Times« objavlja daljši dopis svojega berlinskega poročevalca, ki piše med drugim: V berlinskih političnih krogih se na vso moč trudijo, da bi inozemske opazovalce prepričali, da je položaj zaradi nemških gdanskih in sploh poljskih revindikacij zelo resen. Zdi se zelo verjetno, da bo Nemčija izvršila svoj načrt o ureditvi gdanskega vprašanja po svojih željah že v nekaj

primer pri označevanju postaj v železniškem prometu, je dvojezičnost strogo predpisana. Pri ustnem zasliševanju strank pa se mora po določbi čl. 12 uredbe postopati tako, »da lahko vsak udeleženec točno sledi poteku razprave, ne da bi bilo treba pritegniti kakega tolmača«.

Javne korporacije in ustanove morajo v medsebojnem uradnem občejanju sprejemati tudi samo nemško sestavljene dopise, da si velja sicer kot pravilo dvojezičnost, a glede čeških dopisov ni enake izjeme. Velja je končno določba čl. 19 uredbe, ki izrecno predpisuje, da mora biti besedilo v primerih, ko je predpisana dvojezičnost, sestavljeno s pisavo enake velikosti, odnosno na deskah in tablah enake velikosti, iz česar bi se dalo sklepati na popolno enakopravnost pri uporabi obeh jezikov, to tem bolj, ker ni v uredbi nobene določbe o prednosti tega ali onega jezika v primeru dvojezičnosti. Čl. 20 še posebej dolo-

gneh. O načrtu samem niso znane podrobnosti, toda inozemskim opazovalcem zatrjujejo v berlinskih krogih, da ne bo Nemčija niti za las popustila v svojih zahtevah, naj se zgodi karkoli. Zdi se, da so se na merodajnem mestu prepričali o stališču Anglije in Francije, vendar je že prepozno, da bi šli nazaj.

Tannenberg in Nürnberg ne bosta preklicana

Berlin, 21. avg. AA. (Havas.) V poluradni nemških krogih so danes dopoldne govorili, da ni govora o odpovedi tannenbergške manifestacije, sklicane na dan 27. t. m. in tudi ne narodno socialističnega kongresa, ki se bo vršil od 2. do 11. septembra.

Danes važna seja angleške vlade

Pariz, 21. avgusta. AA. (Havas.) Predsednik vlade Daladier je sprejel danes dopoldne angleškega vojnega ministra Hore Belisha, ki je prispel v Pariz na potu v London.

London, 21. avgusta. o. Vojni minister Hore Belisha se je vrnil s letalom iz Pariza. Dopoldne je imel ministrski predsednik Chamberlain daljšo konferenco z zunanjim ministrom Halifaxom. Glede na važnost mednarodnega položaja se je Chamberlain že dopoldne vrnil z nedeljskega oddiha v London in ne zvečer, kakor je prvotno nameraval. Za jutri je sklicana izredna seja angleške vlade. Poučeni krogi menijo, da bo angleška vlada takoj po tej seji objavila službeno deklaracijo, ki bo obsegala naslednje tri točke:

1. Anglija in Francija bosta istočasno priskočili na pomoč Poljski, kadar bo zahtevala.
2. Poljski sami je prepuščena odločitev, da ugotovi, ali so in kdaj so prizadeti direktno ali indirektno njeni interesi.
3. Anglija, Francija in njuni zavezniki so pripravljeni sodelovati pri mirni ureditvi vprašanja Gdanska in drugih problemov, če bi se mogla ta pogajanja voditi v atmosferi, ki bi bila prosta vseh pretenj in ogražanj.

Angleške vojne luke v pripravljenosti

London, 21. avgusta. o. Nocjo je angleški radio objavil sporočilo vsem angleškim ladjam, ki so na odprtem morju, da so vse najvažnejše angleške luke v vojni pripravljenosti.

V četrtek seja francoske vlade

Pariz, 21. avg. br. Predsednik republike Lebrun se bo v sredo vrnil s svojih političnih v Pariz. V četrtek dopoldne bo pod njegovim predstvom seja ministrskega sveta, na kateri bodo proučili mednarodni položaj, izrečno pa poudarjajo v merodajnih krogih, da na seji ne bodo sprejeli nikakoli novi sklepi ali odločitve, ker Francija in Anglija mirno čakata na nadaljnji razvoj mednarodnih dogodkov.

Italijanski oščiozni glas o položaju

Rim, 21. avg. o. V nasprotju z večino italijanskih listov, ki pesimistično presojajo mednarodni položaj, službeno glasilo »Relazioni Internazionali« ne kaže enakih pesimizma. List pravi, da se more še v naslednjih dneh neprizadevano pojaviti nekaj, kar bi zboljšalo položaj, ako se hoče najti način, da se izognemo vojni.

Zbiranje poljskih čet ob češki meji

Berlin, 21. avg. o. Službeno objavljajo, da je Poljska pričela zbirati na meji češkomoravskega protektorata močne oddelke vojske. Zapre so vse ceste, ki vodijo iz Poljske v protektorat. Vojaki so vzdolž meje izkopali jarko ter jih napolnili z razstrelivi.

V poljskih šolah v Nemčiji vojaštvo

Varšava, 21. avg. br. Dočim poljska vlada uradno demantira poročila nemške-

ča, da ne sme nobena stranka trpeti škode zato, »ker je rabila samo en jezik ali oba, drugega poleg drugega«. Toda iz nekaterih določb, ki smo jih zgoraj navedli, pa vendarle izhaja, da uživa nemščina v marsičem prednost pred češčino. Tako je na primer v uredbi izrečna določba, da se na samo nemške vloge odgovarja samo v nemškem jeziku, medtem ko ni nikjer enake določbe glede čeških vlog, kajti določba čl. 20 se na tak primer ne nanaša. Ona namreč ne predpisuje, da se mora v primeru samo češke vloge odgovoriti samo češko, temveč le to, da se zaradi češko sestavljene vloge »stranke ne sme oškodovati«.

Zanimiva bi bila primerjava te jezikovne uredbe z ono, ki jo je bivša češkoslovaška vlada izdala lansko leto o priliki urejevanja manjšinskega vprašanja. Tu se zadovoljujemo z ugotovitvijo, da pomeni vveljavila dvojezičnosti na vsem Češkem in Moravskem novost, ki je te dežele prej niso poznale.

ga tiska o preganjanju in trpinčenju Nemcev na Poljskem, poročajo poljski listi o preganjanju Poljakov v Nemčiji. Vse poljske šole so rekvirirane za vojaštvo. Voditelji poljskih gospodarskih in kulturnih ustanov so izgnani v notranjost Nemčije, vse poljske organizacije pa so razpuščene.

Pogreb Vojteha Korfantyja

Varšava, 21. avg. AA. Včeraj so v Katowicah na slovesen način pokopali poljskega narodnega borca Vojteha Korfantyja. Pogreba se je udeležilo veliko število uglednih osebnosti ter zastopnikov številnih poljskih organizacij. Udeležil se ga je tudi škof Adamski. Ob odprtem grobu so govorili poudarjali pokojnikove zasluge, ki si jih je pridobil pokojnik za časa političnih bojev v poljski šleziji.

„Boj prišepetavanja“

London, 21. avg. AA. Reuter: »Times« komentirajo mednarodni položaj in pravijo, da se na svetu zdaj vodi »Boj prišepetavanja«, ki ima nalogo zbuditi ori malih državah dvome glede angleških in francoskih namer. Najboljši odgovor na ta »boj prišepetavanja« je dejstvo, da so

osnovna načela angleške in francoske diplomacije ostala nespremenjena in da obdržavi še dalje gresta za tem, da izpolnita svoje obveznosti, ki sta jih prevzeli z jamstvi malim državam za zaščito proti osvajačem.

De Valera obišče Ameriko

London, 20. avgusta. AA. DNB: Predsednik svobodne irske države Devalera bo odpotoval 23. septembra z ladjo »Washington« v Ameriko.

Ob zaključku lista:

Nenapadalni pakt Nemčije z Rusijo?

Berlin, 21. avgusta. r. Nemška in ruska vlada sta se sporazumeli, da skleneta nenapadalni pakt. Nemški zunanji minister Ribbentrop bo v sredo dne 21. t. m. prispel v Moskvo, da zaključi pogajanja.

Važna vloga Madžarske

Madžarska ne misli na nasilno uresničenje svojih revizionističnih stremljenj

Pariz, 21. avg. z. Vsa pozornost francoskega tiska je osredotočena na diplomatsko akcijo med Rimom, Berlinom in Budimpešto. O vsebini diplomatskih razgovorov, ki se vodijo med temi tremi prestolnicami zadnje dni, krožijo najrazličnejše vesti, ki jih ni mogoče točno kontrolirati vsekakor pa ni več nobena tajnost, da igra pri tem Madžarska glavno vlogo. Rim in Berlin si hočeta za primer vojni zapletitve zagotoviti vso podporo Madžarske. V pariških političnih in diplomatskih krogih dvomijo, da bi se mogla Madžarska trajno upirati združenemu pritisku Rima in Berlina, da si kaže Madžarska vsaj zaenkrat še vedno odločno voljo po obrambi svoje neodvisnosti. »Temps« piše v zvezi s tem, da je smatral Berlin sedanjí položaj v Podunavju že od nekdaj samo za provizoričen. Če Nemčija dosedaj še ni skušala uveljaviti svojih načrtov na tem področju, je to predvsem posledica naraščajočega odpora zapadnih veleisl, o katerih sedaj v Berlinu docela točno vedo, da bi smatrali vsako spremembo v Podunavju tako glede Rumunije, kakor tudi glede

Bolgarije ali Madžarske za napad, katerega bi se soperstavili z vsemi sredstvi. Trenutno stremi nemška ekspanzija preko Madžarske na Rumunijo, da bi prišla v posest petrolejskih vrelcev.

Budimpešta, 21. avg. z. Spričo dejstva, da so vse velesile v zvezi z nemško-poljskim konfliktom že zavzele svoje pozicije, smatrajo v tukajšnjih političnih krogih, da je napočil čas, ko mora tudi Madžarska končno veljavno določiti svoje mesto. Dogodki zadnjih dni so pokazali, da tudi Italija podpira nemško stališče. V Budimpešti pridajejo stališču Rima še prav posebno važnost, ker je Rim doslej še vedno zagovarjal madžarsko stališče napram Nemčiji, tokrat pa se Rim mnogo bolj nagiba k Berlinu. Z madžarske strani se slej ko prej poudarja, da želi Madžarska ohraniti dobre odnose z vsemi sosedi, predvsem tudi s Poljsko in da ne misli na nasilno uresničenje svojih revizionističnih zahtev. V Budimpešti se še vedno nadejajo, da se bo posrečilo ohraniti nevtralnost v primeru nemško-poljskega konflikta in da Podunavje ne bo prizadeto.

Tibor Eckhardt o madžarski zunanji politiki

V nedeljo je imela madžarska stranka malih poljedelcev svojo letno skupščino, na kateri je bil za predsednika stranke spet izvoljen Tibor Eckhardt. Stranka malih poljedelcev je, kakor znano, v opoziciji proti vladi vendar posveča vladni organ »Pester Lloyd« temu zborovanju celo stran in med drugim navaja zelo obširno tudi izjavjanja Tibora Eckhardta o madžarski notranji in zunanji politiki. Zanimive so bile zlasti Eckhardtove izjave o madžarski zunanji politiki, ki jih navajamo po navedenem madžarskem vladnem organu:

»Tibor Eckhardt je nato govoril o teoriji življenjskega prostora ter izjavil, da je ta teorija nezdružljiva z madžarskim nacionalnim pojmovanjem. Neodvisnost Madžarske ni le madžarski interes, temveč predstavlja bistveni sestavni del evropskega ravnotežja. Madžarska ne more svojih kupcev v zapadni Evropi, ki plačujejo z zlatom, odbiti od sebe. Govornik izjavlja, da je sicer pristal prijateljstva z Nemčijo, da pa mora biti to prijateljstvo obojestransko in ne enostransko. Razen tega pa mora Madžarska polagati veliko važnost tudi na prijateljstva drugih narodov. Glede na izredno kočljiv in nevaren mednarodni po-

ložaj je Eckhardt izjavil, da želi z vso odločnostjo poudariti, da bi po njegovem mnenju ne bilo dopustno, ako bi Madžarska danes, ko se odnosi med dvema prijateljema Madžarske zaostrojuje prevzela nove obveznosti. Državni upravitelj Horthy je to stališče obrazložil že v svojem govoru ob otvoritvi parlamenta. Zato prosim madžarskega zunanje ministra, naj se tudi on drži okvira tega govora in naj še posebej pazi na to, da ne želimo svojega prijateljstva do Italije in Poljske podrediti prijateljstvu do Nemčije. Mi hočemo sproti ohraniti prijateljstvo do vseh teh treh srednjeevropskih držav, med katerimi ne smemo razlikovati. Ako pa bi kljub temu prišlo do konflikta, se vanj ne smemo vmešavati.«

V ostalem delu svojega govora je dr. Eckhardt napovedal najhujši boj v parlamentu proti desničarskim pokrovetom na Madžarskem, a tudi proti vladi, ako bi v teh vprašanjih pokazala popustljivost. Eckhardtova izjavjanja so naletela na navdušeno odobravanje vseh strankinih pristavev, vzbudila pa so pozornost tudi v drugih političnih krogih Madžarske.

Japonska na razpotju

Možnost ultimata Angliji glede ureditve gospodarskih in finančnih vprašanj v Tiencinu

Sanghaj, 21. avg. w. Po polslužbenem poročilu japonskih oblasti v Tiencinu predlagajo japonski vojaški krogi, naj Japonska stavi Angliji ultimatum glede ureditve gospodarskih in finančnih vprašanj. V določenem roku naj bi angleška vlada odgovorila, ali sprejme japonske zahteve ali ne. Če jih odkloni, potem naj Japonska prekine z Anglijo vse zveze in jo proglasi za sovražnico. To noto pa naj bi poslala angleški vladi provizorna vlada severne Kitajske, ki je pod japonskim vplivom. Včeraj je bil na krovu neke japonske vojnne ladje posvet japonskih vojaških poveljnikov in diplomatov. Na tem posvetu so soglasno sklenili, da se morajo takoj podvzeti ukrepi, da se zlomi vsak nadaljnji angleški odpor proti Japonski na Kitajskem.

Tokio, 21. avgusta. AA. (DNB) Zastopnik japonskega zunanje ministrstva je izjavil danes na vprašanje, ali je treba smatrati, da je tokijska konferenca končana: »Niti v poročilu japonske vlade niti v poročilu angleške ni besede o tem, da bi bila pogajanja v Tokiu končana«. Na vprašanje, ali se bodo pogajanja nadaljevala in katera stran bi dala pobudo za nadalje-

vanje pogajanj, je odgovoril: Japonska vlada bo pozneje zavzela stališče o tem vprašanju.

London, 21. avgusta. AA. (Havas.) V angleških diplomatskih krogih ponovno izjavljajo, da nimajo kaj dodati sporočilu, ki je bilo sredi objavljeno o angleško-japonskih odnosih. Pogajanja je dejansko prekinil Tokio. Od tokijske vlade je odvisno — če sploh kaj takega želi — da se pogajanja nadaljujejo v okviru formule z dne 25. julija.

Pariz, 21. avg. w. V tukajšnjih političnih krogih z zanimanjem pričakujejo, kakšne sklepe bo sprejela angleška vlada na svoji jutrišnji seji. Kar se tiče položaja v Evropi, je stališče Anglije že popolnoma jasno in točno določeno, važnejši pa bodo sklepi glede položaja na Daljnem vzhodu, kjer se je napetost zadnje dni zelo poodrila. V angleških uradnih krogih izjavljajo, da smatrajo pogajanja za končno veljavno prekinjena. Če želi Japonska obnoviti te pogajanja, mora sama dati za to pobudo. Pomočnost so zbudile vesti, da namerava japonska vlada uradno odpovedati pogodbo devetih veleisl, s čimer bi bil položaj na Daljnem vzhodu postavljen v ospredje mednarodne politike.

Pred dalekosežnimi spremembami

Vesti, da je sporazum gotov, se potrjujejo — Nove politične kombinacije — Konferenca v Zagrebu in na Bledu Stališče SDK glede nadaljnjega razvoja notranjega položaja

Ljubljana, 21. avgusta. Informacije »Jutra«, da je sporazum med g. Cvetkovićem in dr. Mačkom dosežen, se danes potrjujejo. V toku večerajšnjega in današnjega dne so bile, kakor zatrjujejo, urejene tudi nekatere podrobnosti in ako bo sporazum potrjen, je računati z naglim razvojem dogodkov.

V neposredni zvezi s samo vsebino sporazuma, je tudi vprašanje udeležbe HSS, odnosno SDK pri izvrševanju sporazuma, t. j. njen vstop v vlado.

Popoldne sta prispela na Bled kr. namestnika dr. Stanković in dr. Perović. V tem pogledu odločitve se niso padle, toda izgleda, da bo prišlo do ožje kombinacije, v katero bo dr. Maček delegiral šest svojih prijateljev.

Predvideno je, da se obe vprašanji uredita istočasno in v najkrajšem času. Tudi glede same parlamentarne situacije je položaj razčiščen. Stališče dr. Maček nampram sedanji narodni skupščini je znano, in je bilo uvaževano.

Danes popoldne je bila pri dr. Mačku konferenca SDK in je imel dr. Maček posebej dolgo posvetovanje z g. Večeslavom Vilderjem.

Na Bledu se je sestalo vodstvo JRZ s predsedniki banovinskih stranknih odborov. Na Bledu je prisotna tudi večina ministrov ki so popoldne konferirali o novem položaju.

Strokovnjaki, ki so od preteklega srede bili v Zagrebu, so odšli na Bled, da so na razpolago odločujočim faktorjem.

Kakor javljajo iz Beograda, se tudi v tamkajšnjih političnih krogih potrjujejo vesti, da imamo prihodnje dni pričakovati odločujoči dogodki za vso našo notranjepolitično situacijo.

V zvezi s političnimi spremembami so tudi znana splošna vprašanja. V krogih vodstva HSS se zatrjuje, da pomena udeležbe SDK na vodstvu države ne samo pozitivno sodelovanje Hrvatov v državni upravi in pri vodstvu Jugoslavije, temveč

tudi splošno olajšanje politične situacije v smislu odpora proti partizanskim enostanostim.

Informacije zagrebških večernikov

Zagreb, 21. avg. o. Današnji »Obzor« pravi v političnem uvodniku, da so pogajanja za sporazum med dr. Mačkom in predsednikom vlade Cvetkovićem močno napredovala in da obstaja pričakovanje, po katerem bo sporazum v najkrajšem času gotov. Strokovnjaki, ki so poslednje dni proučevali v Božjakovini in Zagrebu sporna vprašanja, so dovršili v glavnem svoje delo. Razpravljati imajo še o nekaterih vprašanjih finančnega značaja, vendar pa bo to kmalu gotovo. Verjetno je torej, da bo sporazum podpisan v najkrajšem času. Mogoče je le, da se pojavijo nove, sedaj še nepričakovane težkoče, vendar pa v vladnih krogih ne verujejo, da bi to moglo odrediti podpis sporazuma. Ves sporazum odglednika vlade Cvetkovića in dr. Mačka bo začasna značaja, ter bo obsegal samo vprašanja razmejitve in kompetence, o katerih so se pogajali dogovorili, da se obravnavajo in uredijo sedaj. »Obzor« napada srbijansko UO, da intrigira. Demokrati, da se sicer doslej niso odkrito izjavili proti pogajanjem, vendar oni tudi niso podali izjave, da se ne strinjajo s stališčem dr. Gavrilovića in Spadijara. No, dosedanja potek pogajanj je pokazal, da se more tudi proti intrigam hegemonistov in proti zadržanju Uduženje opozicije sporazum ustvariti.

Zagreb, 21. avg. o. Nocojšnji »Hrvatski dnevnik« pravi v političnem uvodniku, da je sedaj vojna živčev, ki jo vodijo hegemonisti, nasilniki in falzifikatorji proti hrvatskemu narodu. Ta vojna traja že več let. List za tem ostro kritizira postopanje naprav Hrvatom v preteklih letih in zaključuje: Naši živci sijajno funkcionirajo, čakamo svoj čas, ko bo volja Hrvatov postala dejstvo in ta čas se približuje.

Borba za Rusijo

Nemčija sklenila z Rusijo novo trgovinsko pogodbo in ji dala 200 milijonski kredit, vojaška pogajanja s Francijo in Anglijo pa se pospešeno nadaljujejo

Moskva, 21. avgusta. AA. (Reuter). Uradno poročajo, da je bil večeraj v Berlinu podpisan trgovinski in kreditni sporazum med Rusijo in Nemčijo, s katerim je Nemčija odobrila Rusiji kredit v znesku 200 milijonov mark s 5% obrestmi za dobo 7 let. Posojilo naj bi se porabilo za nakup nemškega blaga v roku dveh let od dneva podpisa sporazuma. Sporazum določa tudi da Nemčija istotako v roku dveh let kupi od Rusije za 180 milijonov mark blaga. Sovjetska agencija Tass pravi, da je bil sporazum podpisan »po uspešni končanji pogajanj«.

Berlin, 21. avgusta. AA. (DNEB). Vse jutranje časopise poudarja v svojih komentarjih gospodarski pomen nemško-ruskega trgovinskega in kreditnega sporazuma. »Völkischer Beobachter« piše: Trgovinski odnosi med Nemčijo in Rusijo so v zadnjem času pokazali nazadovanje, ki ni v skladu z velikimi možnostmi zamenjave blaga, ki obstoje v trgovinskem prometu obeh velikih gospodarskih področij. Pravkar sklenjeni sporazum ima nalogo povečati zamenjavo blaga z Rusijo. To odgovarja nemški trgovinski politiki, ki teži za dobrim gospodarskim sodelovanjem z vsemi državami, katerih gospodarstvo izpolnjuje nemško gospodarstvo in so pripravljene, da s povečano zamenjavo blaga služijo okrepljeni svojega lastnega gospodarstva.

»Montage« pravi: Rusija razpolaga z neizkoriščenimi surovinami in je izdelala načrt, ki naj velja mnogim let. Nemčija nudi Rusiji možnost, da uspešno izvede svoj investicijski načrt tudi v primeru, če se bo sovjetska industrija mogla v veliki meri razviti in to na način, da bo Nemčija mogla vedno dobavljati Rusiji posebne stroje in druge posebne industrijske proizvode. Istočasno more Nemčija v neomejeni meri prevzemati blago, ki je v prvi vrsti vnašči sovjetske izvozne politike. Novi sporazum bo pripomogel k temu, da razvije gospodarsko zamenjavo dobrin med obema državama na način, ki jima bo najbolj odgovarjal.

Moskva, 21. avg. br. »Izvestija« razpravljajo o večeraj sklenjeni trgovinski pogodbi med Rusijo in Nemčijo in ugotavljajo, da so se pogajanja za sklenitev te pogodbe pričela že oktobra lanskega leta in sicer na izredno pobudo in željo Nemčije. Pred leti je bila Nemčija na prvem mestu ruske izvozne trgovine, po urlohu Hitlerjevega režima pa se je to razmerje

temeljito spremenilo. Dočim je poprej znašal medsebojna blagovni promet letno nad 1.1 milijarde mark, je v letu 1936 padel skoraj na ničlo. Sedaj je Nemčija kljub političnemu nasprotju, ki vlada med Berlinom in Moskvjo, čutila potrebo, da obnovi gospodarske stike z Moskvjo. Ruska vlada je pri sklepanju te pogodbe postopala skrajno previdno. Nemčija je prevzela dalekosežne obveznosti. Od izpolnitve teh obveznosti je v glavnem odvisno, v kakem obsegu se bo mogel s to pogodbo določeni blagovni promet zopet obnoviti. Morda bi na ta način zopet prišlo do tesnejšega gospodarskega sodelovanja med Rusijo in Nemčijo, kar bi moglo s časom pripomoči tudi k popuščanju politične napetosti, če se bo v Berlinu pokazala dobra volja. Rusija si gospodarsko sodelovanje sicer želi, izmenjava blaga z Nemčijo pa ji nikakor ni neobhodno potrebna.

Italijanske domneve o ruski politiki

Rim, 21. avg. o. Glede na zaključitev nove trgovinske pogodbe med Rusijo in Nemčijo, poudarjajo italijanski listi, da bo nemški kredit Rusiji omogočil intenziven promet med obema državama. Mnogo se komentira članek glasila zunanega ministrstva »Relazioni Internazionali«, ki svetuje Poljski, naj v direktnih pogajanjih z Nemčijo uredi vprašanje Gdanskega. Obtem opozarja zapadne demokracije, naj ustavijo kampanjo, ki bi mogla Poljsko pognati v vojno, ker pomoč Londona in Pariza Poljski ne more biti zadostna. Njihovo veliko upanje v rusko pomoč je zelo problematično. Gospodarska pogajanja z Rusijo se ne morejo spraviti v sklad s politiko obkroževanja oči Rim-Berlin. Nasprotno so ta pogajanja potrdila, da ruska vlada ne odklanja s preizkušeno trgovino z Nemčijo in da se tako odvarja na vzhodu pot, ki seka obroč okoli Nemčije. Razen tega so ta pogajanja potrdila dejstvo, da država, ki je pripravljena oskrbovati drugo državo s potrebnimi proizvodi, nima namena, iti v borbo proti njej na življenje in smrt. Zdi se, da želi Rusija ostati izven spopada in da bo smatrala za koristnejše ostati v položaju opazovalke ter si pridržati možnost, da pri splošni likvidaciji konflikta dobi in vzame brez težkoč gotova ozemlja.

Vojaška pogajanja v Moskvi se nadaljujejo

Po tridnevem odmoru so se angleški, francoski in ruski strokovnjaki večeraj zopet sestali

London, 21. avg. o. Razširjene so vesti, da so bila pogajanja vojaških strokovnjakov v Moskvi prekinjena, ker so baje angleški in francoski strokovnjaki prekinili vse razgovore zaradi objave gospodarske pogodbe med Rusijo in Nemčijo, ki je presenetljiva angleške in francoske zastopnike tembolj, ker je Rusija že umaknila svojo vojsko s poljske meje ter omogočila Poljski, da ojači obrambo na svoji zapadni meji.

Moskva, 21. avg. o. Angleški in francoski vojaška misija čakata nadaljnjih navodil iz Londona in Pariza, preden bosta nadaljevali pogajanja z rusko delegacijo. Dokler ne prispeje nova navodila, se vojaški zastopniki ne bodo sestali.

Pariz, 21. avg. AA. (Havas) Po treh dneh odmora so se danes ob 10.30 dopoldne nadaljevala pogajanja med vojaškimi strokovnjaki Velike Britanije, Francije in Rusije.

London, 21. avgusta. AA. Reuter javlja iz Moskve: V moskovskih merodajnih krogih poudarjajo hitri in nenadni sklep za nadaljevanje pogajanj med angleškimi, francoskimi in sovjetskimi vojaškimi strokovnjaki ter opozarjajo, da je do tega sklepa morda prišlo iz želje, da se ne bi izval napaden vtis, kakršnega bi utegnil n. pr. izzvati članek v moskovski »Pravdi«, s katerim se poudarja pomen trgovinskega sporazuma, ki je bil sklenjen med Nemčijo in Rusijo.

Beleške

Iz bivšega režima

Beograjska »Politika« objavlja o priliki XIX. redne skupščine Jugoslovenskega učiteljskega združenja članek bivšega predsednika profsorskega združenja Radoje Kneževića, ki ga je režim dr. Milana Stojadinovića penzioniral, a se je sedaj vrnil v službo. Profesor Radoje Knežević ugotavlja uvodoma, da imajo sedaj učitelji prvič po dolgem času priliko mirnejše razpravljati svoja stanovska vprašanja. Nato sledi težko stanje pod vladno Milana Stojadinovića. »Od leta 1935 sem do pred nekaj meseci so morali učitelji in profesorji v svojih stanovskih organizacijah braniti svoje golo življenje. V tej borbi so trošili svoje najboljše sile. Ministrstvo prosvete je pozabilo na svojo dolžnost in se pretvorilo v neko vrsto strankarskega ministrstva maščevanja. Preganjalo je vse prosvetne delavce, ki niso hoteli vdnjati svojih duš in stanovskih organizacij pokvarjeni družbi, ki je črpala svojo navidežno moč iz stvarne moči državnega aparata. V tej neenadani borbi niso hoteli podležiti niti profesorji, niti učitelji. Tako se je bila skozi tri leta sem prava dušmanska borba. Z mest šolskih upraviteljev so se odstranjevali stari zaslužni prosvetni veterani in postavljali na njihova mesta mladi karietisti. Ločilo se je žene od soprogov in dečco od staršev. Poštene ljudi so odpustili iz državne službe, ker so verovali, da so stranke prehodne, država pa večna. Poštene matere so bile sredi senata oklevetane od resornega ministra kot navadne vlačuge, da bi se vsaj nekako opravičila njihova ločitve od družine. Po zborovanjih učiteljskih in profsorskih stanovskih organizacij so se podili razni načelniki in si poskušali od njih preskrbeti pozdravne telegramse zase in za svoje ministre. Sreski načelniki so izstavljali pooblastila za banovinske učiteljske skupščine. V tej težki dobi, ko je ležal nad Jugoslavijo hajduški duh borbe, je držala vrhovna prosvetna oblast v levih roki zobnico, v desni roki pa bič. Na čast našega učiteljstva je treba ugotoviti, da se kljub vsemu pritisku ni posredilo podružiti njegovo stanovsko organizacijo. Na kongresih v Skoplju (1937) in v Zagrebu (1938) je porazila lista Ivana Dimnika, ki predstavlja čast in neodvisnost Jugoslovenskega učiteljskega združenja, kljub vsem zunanjim vplivom uradno listo, sportno rečeno z 1:3. Sedaj so se prilike znatno spremenile.«

Stojadinovićevo sredstvo in metode

»Slovenec« se obreguje ob poslance tako zbrane Jugoslovenske skupine iz savske banovine, ki nimajo za seboj nobenega človeka, ampak so bili lansko leto izvoljeni s pomočjo znanih sredstev dr. Milana Stojadinovića v volilni borbi na Hrvatskem. Nas maloprijetno, koliko ljudi imajo za seboj poslanci te skupine v saski banovini, dobro pa se spominjamo kako slavo je pel takrat »Slovenec« tem nesrečnejšem, ko so zapustili Jugoslovensko nacionalno stranko ter se pridružili dr. Stojadinoviću. Takrat jih je proglasil za modre in dalekovidne politike, ki so zapustili JNS in njegovo vodstvo, ker se je JNS sporazumela za skupni volilni nastop z dr. Mačkom. Vedel je tudi povedati, da stoji za temi ljudmi vse, kar je sploh kaj pomembnega v JNS. Danes pa so to ljudje, »ki nimajo za seboj nobenega človeka.«

Konferenca JNS v vrbski banovini

V Banjaluki je bila v nedeljo konferenca pristašev Jugoslovenske nacionalne stranke. Na konferenci je poročal o političnem položaju v imenu vodstva stranke bivši narodni poslanec dr. Srško Vukanović. V svojem poročilu je obširno razpravljal o nujnosti sporazuma med Hrvati in Srbi ter žel za svoja izvajanja enodušno odobravanje vseh navzočih.

Dr. Vukanović bo imel v tokočkem tedna še celo vrsto konferenc JNS po raznih mestih vrbske banovine, kjer je stranka v krepkem razmahu.

Fantsi in deklevki v Vršniku

Beograjsko »Vreme« javlja »iz Vršnika«, da se je vršila v nedeljo »na Vršniku« v bližini Ljubljane svečanost Prosvetne zveze za Kotranjsko ob priliki posvetitve novega prosvetnega doma. Na tem zborovanju je bilo veliko ljudi iz cele Kotranjske. Mesto Vršnik pa je bilo vse okrašeno z zastavami in zelenjem. Dalje poroča »Vreme«, da je na proslavi zastopal dr. Korosca ban dravske banovine dr. Mirko Natlačen, ki je pozdravil slovenske fante s pozdravom: »Bog živi!« Odgovarjal mu je predsednik Prosvetnega odgoja advokat Maroa. Končno pravi »Vreme«, da so se vršili popoldne telovadni nastopi i fanteskih odsekov in deklevskih kroški...

Ko smo čitali to poročilo, smo občudovali znamenito poznavanje jugoslovenskih krajev in ljudi. Kakor da bi človek čital poročila v kakem, recimo, berlinskem listu.

Prvi uradni podatki o volitvah delavskih zaupnikov

O rezultatih volitev delavskih zaupnikov po državi, posebno v moravski in varškarski banovini, objavlja beograjska »Politika« uradne podatke s pristavkom, da se niso definitivni. »Politika« poroča, da so dobile v monopolskih podjetjih v celi državi svobodne strokovne organizacije 65 zaupnikov, Jugoras 14, Hrvatska delavska zveza 3. V podjetjih beograjske mestne občine so dobile svobodne delavske organizacije URS 26 zaupnikov in Jugoras enega. V srbijanskih rudnikih so dobile svobodne strokovne organizacije 61 zaupnikov, Jugoras 4. V steklarni v Parčinu svobodne organizacije 7, Jugoras 3. V kovinarskih podjetjih na ozemlju Beograda svobodne organizacije 21 zaupnikov, Jugoras v tej stroki ni vložil svojih list. Prav tako niso nastopili Jugorasovci med gostinskimi in kavarniškimi osebami, ki je izvolilo 19 zaupnikov iz vrst URS. V krojaških in čevljarških podjetjih so bile postavljene tudi same liste svobodnih organizacij, ki so dobile 56 zaupnikov. Dalje pravi »Politika«: »Niso še znani točni podatki volitev delavskih zaupnikov iz Slovenije in Hrvatske, kar pa so dobile svobodne strokovne organizacije veliko večino vseh zaupnikov. Tako so dobile samo v

Manifestacija jugosl. učiteljstva

Glavna skupščina JUU v Banjaluki je potekla v znamenju polne sloge in krepke odločnosti narodnega učiteljstva

Banjaluka, 20. avgusta.

Danes se je v svečani dvorani banskega dvora izvršil slavnostni del XIX. redne glavne skupščine Jugoslovenskega učiteljskega združenja. Bilo je zbranih nad 2000 učiteljev iz vseh delov države. Nj. Veličanstvo kralj, kraljevska vlada, banska uprava in mnoge nacionalne organizacije so bili zastopani po posebnih odposlancih. Skupščina se vrši v znamenju polne sloge nad politično strankarskim spletkami, ki so se lani grozile združenju s hudo krizo. Ze pri smotni verifikaciji delegatov se je pokazalo, da se je v združenju vrnil duh solidarnosti. Od vsega skupaj 407 delegatov jih je bilo 396 overjenih in le 9 zavrnjenih. Mandati delegatov iz moravske banovine, kjer je strankarsko političnim spletkam uspelo izzvati v sekciji krizo, so bili overljeni s pridržkom, da se do 30. novembra izvrši redna skupščina sekcije JUU za moravsko banovino, ki bo sigurno tudi v tej banovini napravila red. Najbolj značilno je bilo glasovanje za upravni odbor JUU. Predloženi sta bili dve listi, lista sedanjega upravnega odbora in lista opozicije JRZ. Prva lista je dobila 320 glasov, druga pa 42 glasov, dve glasovnici sta bili prazni.

Ko je ob 9. dopoldne predsednik JUU g. Ivan Dimnik otvoril manifestacijsko skupščino s pozdravom zastopniku kralja, brigadnemu generalu Kostiću, in izrazi vdanosti in zvestobe jugoslovenskega učiteljskega mlademu kralju, kraljevskemu domu in Jugoslaviji, se odzvele manifestacije kar niso hotele poleči. Sledil je velik programatični govor predsednika Dimnika, opetovano prekinjen od burnega pritrjevanja. Zlasti so globok vtis napravila tudi njegova izvajanja o prilikah v dravski banovini. (Govor predsednika Dimnika smo v obširnem izvlečku objavili v ponedeljkovem »Jutru«. Op. ur.) Slovenski učitelji so bili predmet prisrčnih simpatij.

Predsedniku Dimniku je skupščina prilažala ovacije in mu burno izražala splošno zaupanje celokupnega jugoslovenskega učiteljstva, skupščina sama pa je bila izraz polne sloge slovenskih, hrvatskih in srbjskih narodnih prosvetiteljev.

Važno sporočilo prosvetnega ministra

Z veliko pozornostjo je skupščina poslušala izjavo, ki jo je v imenu ministra prosvete prečital inspektor Perenčević. Dejal je: V proračunu za leto 1939-40 so bili vneseni krediti za napredovanje vseh učiteljev, ki imajo za to pogoje. Medtem je bila ob zaključku proračunske razprave sprejeta zakonska odredba, da se za napredovanja od 1. aprila 1939. morajo izplačevati povšice takoj. Ker za izvršenje te odredbe potrebni krediti niso bili vneseni v proračun, so napredovanje nekoliko zastala. Minister je storil korake, da se še tekom tega leta dobijo potrebni naknadni krediti za profesorje se je to v gotovi meri že doseglo, z novim proračunskim letom pa bodo potrebni krediti povsem osigurani. Minister prosvete izjavlja, da v bodoče ne bo nobenega postranskega vpliva na stanovsko organizacijo JUU in da bo rad sodeloval z zakonitimi predstavniki JUU ter zaslišal njihova mišljenja in v prosvetnih vprašanjih. Šolsko in prosvetno delo učiteljstva naj zopet dobi nazaj svojo polno vrednost in naj zopet postane prvo merilo pri ocenjevanju, napredovanju in premeščanju učiteljstva s posebnim ozirom na nacionalne in prosvetne zasluge posameznika. Minister izjavlja, da je že upošteval upravičene želje mnogih učiteljev in popravil mnoge premetitve, ki so vzbujale toliko nezadovoljstva. Tem prošnjam se bo

tudi v bodoče po možnosti ustrezalo. Seveda je treba vedeti, da so mesta zasledena in je zato iskati primeren izhod. V ministristvu je sedaj 365 prošelj za nova imenovanja in bodo vse prošnje pozitivno rešene, nezasedenih razredov pa je več. V ministristvu prosvete se pripravlja novi učni načrt in program.

Zaključek skupščine

Z iskrenim zadovoljstvom je skupščina sprejela pozdrave in izraze solidarnosti zastopnika profsorskega združenja g. Čejvana. Ko so še drugi delegati pozdravili učiteljstvo, je skupščina poslušala zanimiv referat učitelja Viktorovića iz Niša o zaščiti dece v miru in vojni. S tem je bilo svečano zborovanje zaključeno.

V impozantni povorki se je podalo nato učiteljstvo pred spomenik kralja Aleksandra, kjer je predsednik Dimnik poveljeval zgodovinsko poslanstvo kralja Zedinitelja in se poklonil v imenu vzgojiteljev naše omladine njegovemu spominu. Dejal je med drugim: »Odkar so se južni Slovenci priselili v te naše jugoslovenske kraje, predstavlja doba kralja Aleksandra simbol največjih narodnih podvigov in najslavnejšega napredka.«

Sprevod se je nato ustavil pred spomenikom herojev osvobodilnega pokreta, kjer je govoril g. Majstrovic, nato pa pred spomenikom pesnika Petra Kocića, ki ga je kot brezkompromisnega narodnega borca veličal podpredsednik JUU g. Stjepan Kranjčević.

Popoldne so mnogi učitelji napravili izlete v okolico. Drugi so e udeležili letalskega mitinga pri Banjaluki.

Tri kandidatne liste

Banja Luka, 21. avg. p. Učiteljski kongres se je danes ob 9. nadaljeval. Po uvodu, nih formalnostih je tajnik Lazić objavil tri kandidatne liste za novi upravni odbor. Nosllec prve liste je dosedanj predsednik in Stepan Kranjčević. Slednji je izjavil, da data sta bila določena Todor Dimitrijević in Stefan Kranjčević. Slednji je izjavil, da ne more sprejeti kandidature in se je zato lista umaknila, da se popravi. Nosllec druge liste je Budimir Jugović. Tudi s te liste sta se umaknila dva kandidata. Nosllec tretje kandidatne liste je Branko Rakić iz Vrška. Ko je bila ta lista prečitana, jo je manjša skupina na »borovanju« sprejela s odobravanjem, drugi zborovalci pa so protestirali. Nastal je precejšen hrup, tako da je moral predsednik zborovanje za nekaj minut »rekiniti«. Medtem je Kranjčević izjavil, da smatrajo Hrvati za potrebno, da podoro Dimnikovo demokratsko kandidato listo, menijo pa, da bi moralo po vseh pravih predsedstvo preiti na njikovega zastopnika. Zaradi tega tudi ni mogel sprejeti kandidature na Dimnikovi listi. Ko se je skupščina spet nadaljevala, so ji bile predložene popravljene kandidatne liste.

Sledila so poslovna poročila. Tajnik je v svojem poročilu med drugim ugotovil, da se je pred nekaj časa pričel nov pritisk na učiteljstvo, da pa je glavni upravni odbor storil vse, da so se neuteleljene premetitve in drugi taki ukrepi opustili. Pri prosvetnem ministru Čiriću je našel razumevanje za svoja prizadevanja. Finančno poročilo, ki je bilo zelo obširno, je pokazalo, da finančno stanje združenja ni baš zadovoljivo.

Obširno so na skupščini razpravljali o predlogih za ustanovitev sreskih kreditnih združenj. Razprava o tem se je nadaljevala na posebnem sestanku. K razpravi po poslovnih poročilih se je javilo 32 govornikov. Že pri prvih govorih pa je nastalo precej nemira, tako da je moral predsednik Dimnik dvakrat prekiniti zborovanje. Skupščina se bo jutri nadaljevala.

Italijanska vojaška pripravljenost

Nedavni veliki italijanski manevri so vzbudili v nekaterih francoskih listih strokovne kritike vojaških strokovnjakov, ki so skušali zmanjšati zlasti vrednost preizkušnje nekaterega modernega italijanskega orožja.

Zaradi objektivne presoje objavljamo danes nekaj podatkov o italijanski vojaški pripravljenosti, kakor jih navaja v uglednem švicarskem listu »Basler Nachrichten« njegov romski poročevalec na uvodnem mestu:

V Italiji označujejo rezultate Cianovih razgovorov v Solnogradu in Berchtesgaden na kratko s tremi besedami: vzporednost, enakost in nagla pripravljenost. To pomeni: 1. popolne soglasje glede italijanskih in nemških ciljev in interesov; 2. enakopravnost Italije in Nemčije v pogledu odločitev, ki naj se sprejmejo, pa glede skupnih interesov; 3. »totalna«, to se pravi brezpogojna pripravljenost obeh veleil v primeru vojne. Solnograški in berchtesga-

denski razgovori pomenijo prvo praktično uporabo dne 22. maja podpisane vojaške pogodbe. Italijansko-nemško sodelovanje je preko prijateljstva in politične zveze razširjeno še na vojaško zvezo po načelu: »Ako mi pomagáš, ti pomagam.« Trenutno je na dnevnem redu Gdansk in Italija se solidarizira z Nemčijo, to pa zato, ker ve, da obstoji razen Gdanske še Džibuti... Tedaj bo ona zahtevala podporo od Nemčije in to se lahko zgodi, preden bi se mislilo, morda celo istočasno z gdanskim sunkom.

Oni francoski listi, ki stalno govore o Mussolinijevi podreditvi Hitlerju in podobnem, dosegajo navadno prav nasproten učinek. Prav zaradi takih domnev Italijani se bolj poudarjajo »popolno enakopravnost« obeh osovražnic. To gotovo ni samo fraza. Primer Južne Tirolske to potrjuje. Povsem napačno bi bilo, ako bi se spričo vedno bolj poudarjenega tesnega političnega in vojaškega sodelovanja obeh zaveznic še vedno govorilo o »divergenca« ali »razlikah v gledanju« med obema državama.

Končno moramo opozoriti na »totalno vojaško pripravljenost« obeh zaveznic. Italijanska vojaška pripravljenost se namreč v resnici lahko označuje kot totalna. To so hoteli pokazati italijanski pomorski in letalski ter končno tudi suhozemski manevri v padski dolini. Takoj po manevrih je Italija vpoklicala pod orožje letnike 1902 — 1906 in 1910. Dasi je bil ta ukrep uradno označen kot normalen, je bilo vendarle istočasno poudarjeno, da je bil potreben »glede na sedanji mednarodni položaj«. Iz poročila, ki ga je te dni podal maršal de Bono o svojem inspekcijskem potovanju po zapadni meji, pa je svet prvič zvedel, da ima tudi Italija v Alpah svojo »Meginotovo linijo«, ki je prav tako neprehodna.

O vsem tem razvoju se lahko reče, zaključuje poročevalec švicarskega lista, da pomeni dokončno utrditev italijansko-nemškega sodelovanja na vseh področjih in v vojni zaradi Gdanske ni tako nemogoča, kakor se nekateri zdi.

Vremenska napoved

Dunajsko: Vetrovno, porast oblačnosti, možnost neviht.